Лист Діонісія, патріарха Константинопольського, гетьману [Івану Самойловичу] і всім вірним про підпорядкування Київської митрополії патріарху Московському. 1686 р., червень.

Переклад із церковнослов’янської.

Діонісій, з ласки Божої архієпископ Константинопольський, нового Риму і Вселенський патріарх.

Ясновельможний, найхристияннніший гетьмане Запорізького війська обох боків Дніпра й боголюбні єпископи, підлеглі найсвятішому престолу Київської митрополії, сини в Господі любі й жадані нашої мірності, і пречесні архімандрити, найпреподобніші ігумени священних і пречесних монастирів, благоговійні ієреї з усіма підлеглими цій єпархії містами й селами, преподобні ієромонахи, святі ченці, шановні бояри та інші благословенні християни, любі в Господі наші чада.

Благодать усім вам і мир, і ласка від Бога Вседержителя й Господа нашого Ісуса Христа і від нашої мірності молитва й благословення, і прощення.

«Слухайтесь ваших наставників і коріться, бо вони пильнують ваші душі, за які мають звіт дати; щоб вони це

робили з радістю, а не зідхаючи, — бо це для вас некорисно» (Євр. 13, 17) — так проповідник і вчитель у православ'ї Павло ясно нас повчає, нібито кажучи: наставникові від багатьох покликаному як від Бога покликаному — йому підкоряйтеся, бо від Бога він покликаний безсумнівно, його виправленнями виправляйся, бо достойник від багатьох обирається. Так ось архієрей цієї вашої єпархії від багатьох обраний — безсумнівно від Бога як достойник був покликаний. І тому ви зобов'язані коритися йому й слухатися, нічого не вимагаючи або ж у собі щось замислюючи, як от: нібито нині правлячий архієрей був висвячений поза канонами. Адже було то поступливістю, оскільки часто війни відбуваються поміж двох найвеличніших царств, і тому неможливо надавати хіротонію звідси, коли є потреба. Тому й підлеглість єпархії цієї була надана найсвятішому престолу патріарха Московського.

Отож, пишемо й наказуємо соборно, вкупі з нашими преосвященними митрополитами і [пре]чесними, у Святому Дусі любими нашими братами і співслужителями, щоб усі християни, підлеглі святому престолу єпархії Київської, висвячені й світські, бояри й піддані, визнавали зазначеного вашого митрополита Київського преосвященного, пречесного і екзарха всієї Росії кир Гедеона, у Святому Дусі любого

нашого брата і співслужителя, як істинного архієрея й законного наставника, і духовного вашого пастиря. Шануйте й любіть його, і догоджайте йому, і підкоряйтеся, і слухайтесь його в усіх духовних справах. І нехай він з Богом править вами, і сприймайте від нього благословення й прощення, і освячення з чистим сумлінням, і підсобляйте, і допомагайте тому, хто піклується про вас. І нікому тому не суперечити або надто сперечатися з тим. Нехай це буде беззаперечно.

1686, місяця червня, індикту 9.

XLIII

Письмо Діонисія, патріарха Константинопольскаго, къ гетману и другимъ членамъ южнорусской церкви, чтобы покорны были митрополиту Кіевскому. 1686 г., іюня.

Діонисій, милостію божіею архіепископъ Константинопольскій, новаго Рима, и вселенскій патріархъ.

Яснѣвелможный, христіаннѣйшій Запорожскаго войска обоихъ сторонъ Днепра великій гетманѣ, и боголюбезніи епископи, подлежащіи святѣйшему престолу митрополіи Кіевской, сынове о Господѣ возлюбленніи и возжелѣнніи нашего умѣренія, и пречестныи архімандриты, преподобнѣйшіе игумены священныхъ и пречестныхъ монастырей, благоговѣйные иереи со всѣми подлежащими эпархіи сей, мѣстамъ и селамъ, преподобніи священномонахи, святыя монахи, честныя бояра и прочіи благословенніи христіане, чада о Господѣ возлюбленная наша.

Благодать да будетъ всѣмъ вамъ, и миръ, и милость отъ Бога вседержителя и Господа нашего Іисуса Христа, і отъ нашего умѣренія молитва, и благословеніе, и прощеніе.

»Покаряйтеся наставникомъ вашимъ и повинуйтеся, тіи бо бдятъ о душахъ вашихъ, яко слово воздати хотяще, яко да с радостію сіе творятъ, а не воздыхающе, не полезно бо вамъ сіе «въ православіи проповѣдникъ и учитель Павелъ насъ явно научаетъ, аки бы глаголаше: наставнику отъ многихъ призванному, якоже отъ Бога призванному, ему покоритеся, ибо

*) Есть еще въ «Иконѣ» письмо Діонисія, патріарха Константинопольскаго царевнѣ Софьѣ Алексѣевнѣ, писанное тогда же; но въ немъ ни слова о Кіевской митрополіи. Въ извлеченіи можно читать это письмо у Устрялова (Ист. Петра Вел. т. 1, стр. 150).

уже отъ Бога призванный несумнѣвателно; егоже исправленіемъ исправляйся, яко достоинъ отъ многихъ призывается. Сего ради і архіерей епархіи сей вашей, отъ многихъ призванный—несумнително отъ Бога, яко достоинъ, призванъ бѣ. И сего ради долженствуйте покоритися ему и повиноватися, ничесо изтязающе, или в себѣ смышляюще, се есть, яко нынѣ архіерателствуяй хиротонисанъ есть кромѣ правила. Сіе бо бысть снизходително, понеже часто брани приключаются посредѣ двухъ величайшихъ царствій и сего ради невозможно творитися хиротоніи отселѣ, егда случится сіе. Тѣмъ же и епархіи сей покорство приложися святѣйшему престолу патріарха Московскаго. Сего ради пишемъ и повелѣваемъ соборно, с нами сущими вкупѣ преосвященными митрополіты и честными, иже во Святомъ Дусѣ возлюбленной нашей братіи и сослужителей, дабы христіане вси, подлежащіи подъ святымъ престоломъ епархіи Кіевскія, священныя и мирскія, бояре и подданные, да познавайте прежде реченнаго митрополита вашего Кіевскаго, преосвященнаго, пречестнаго и екзарха всея Россіи киръ Гедеона, во Святомъ Дусѣ возлюбленнаго нашего брата и сослужителя, искренняго архіереа, и законнаго наставника, и духовнаго пастыря вашего; да почитаете и любите его, и угожденіе творите ему, и покаряйтеся, и повинуйтеся ему во всѣхъ духовныхъ правъ. И со Богомъ правящу васъ, и приняти отъ него благословеніе, и прощеніе, и освященіе, съ чистою совѣстію; и пособствуйте ему, и помозите, бдящу ему о васъ, никому противляющуся, или весма прекословящу ему: сице да будетъ всеконечно. 1686, в мѣсяцѣ іуніи, индиктіона 9.

Архив Юго-Западной России. – Київ, 1872. – Ч. 1, т. 5. – № XLIII. – С.182-183.